

Vuoden 2024 presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien äänestyspaikan ja ennakkoäänestyspaikan aukioloajan määrittäminen

Khall 25.09.2023 § 250
479/00.00.00.01/2023

Valmistelija hallintojohtaja Saarela Eija

Seuraavat yleiset vaalit:

- presidentinvaali, joka toimitetaan sunnuntaina 28.1.2024. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 17.-23.1.2024 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 17.-20.1.2024 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin). Mahdollinen toinen vaali sunnuntaina 11.2.2024. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 31.1.–6.2.2024 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 31.1.–3.2.2024 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin).
- europarlamenttivaalit, jotka toimitetaan sunnuntaina 9.6.2024. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 29.5.–4.6.2024 (seitsemän päivää keskiviikosta tiistaihin) ja ulkomailla 29.5.–1.6.2024 (neljä päivää keskiviikosta lauantaihin).

Presidentinvaalin ja europarlamenttivaalien toimittamisessa noudatetaan vaalilakia (714/1998). Vuonna 2023 toimitettujen eduskuntavaalien jälkeen vaalilakiin ei ole tehty vaalien toimittamista koskevia muutoksia. Viimeisimmät vaalilain muutokset ovat tulleet voimaan 1.3.2023 ja ne koskevat vaalien muutoksenhakusäännöksiä (L 235/2023; HE 93/2022 vp)

Työnjako eri vaaliviranomaisten välillä on sama presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa ja pääpiirteittäin seuraava:

Helsingin vaalipiirilautakunta:

- ehdokashakemusten käsittely, ehdokasasettelun vahvistaminen sekä presidentinvaalin ehdokasluettelon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen sekä niiden jakelu muille vaaliviranomaisille,
- vaalien koko maan tuloksen vahvistaminen ja siitä ilmoittaminen tai kuuluttaminen sekä europarlamenttivaaleissa valtakirjojen antaminen valituille Euroopan parlamentin jäsenille.

Kaikki vaalipiirilautakunnat:

- ennakkoäännten laskenta, vaalipäivän äänten tarkastuslaskenta sekä vaalien tuloksen vahvistaminen vaalipiirissä ja ilmoittaminen siitä Helsingin vaalipiirilautakunnalle. Kunnan vaaliviranomaiset:

Kunnan keskusvaalilautakunta:

- ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestelyt,
- vaaleista tiedottaminen kunnassa,
- ennakkoäänestysasiakirjojen ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastus vaalilain 63 ja 66 g §:n mukaisesti sekä hyväksytyjen vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilautakunnalle,
- vaalipäivän äänten alustavan laskennan tietojen välitys vaalitietojärjestelmän laskentajärjestelmään.

Ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijat, kotiäänestyksen vaalitoimitsijat sekä vaalitoimikunnat:

- ennakkoäänestyksen toimittaminen.

Vaalilautakunnat:

- vaalipäivän äänestyksen toimittaminen ja äänten alustava laskenta.

Aluevaalilautakunnilla ei ole presidentinvaalissa eikä europarlamenttivaaleissa mitään tehtäviä.

Ennakkoäänestyspaikan määrääminen

Vaalilain 9 §:n mukaan kunnanhallitus päättää kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Jokaisessa kunnassa on oltava vähintään yksi ennakkoäänestyspaikka, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Presidentinvaalissa ennakkoäänestyspaikkojen tulee olla samat sekä ensimmäisessä että mahdollisessa toisessa vaalissa. Europarlamenttivaalien ennakkoäänestyspaikat voivat olla samat kuin presidentinvaalissa. Ennakkoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi. Ennakkoäänestyspaikassa on voitava pitää riittävät etäisyydet äänestämään tulleiden kesken.

Kunnanhallituksen asiana on tehdä ennakkoäänestyksen toimittamista varten tarvittavat hankinnat siten kuin hankinnat kunnassa suoritetaan. Jos kunta järjestää ennakkoäänestyksen jonkin ulkopuolisen tahon tiloissa, esimerkiksi kauppakeskuksen aulatilassa, se sopii siitä itsenäisesti suoraan asianomaisen tahon kanssa.

Oikeusministeriön ohjeen mukaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen määräämisessä kunnanhallituksen on otettava huomioon seuraavat seikat:

- yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja on oltava kunnassa riittävästi suhteessa kunnan äänioikeutettujen määrään ja myös kunnassa asiovien muiden kuntien äänioikeutettujen määrään, jotta ennakkoon äänestäminen olisi äänestäjille mahdollisimman vaivatonta ja vähän aikaa vievää.
- ennakkoäänestyspaikkoja tulisi perustaa riittävä määrä ja eri puolille kuntaa/kaupunkia, jotta äänestäjät jakaantuisivat mahdollisimman tasaisesti eri paikkojen kesken, jolloin suuria ruuhkia ei syntyisi
- ennakkoäänestyspaikkoja on oltava riittävästi suhteutettuna äänioikeutettujen määrään
- ennakkoäänestyspaikat olisi syytä määrätä siten, että äänestäjien on helppo asioida ja osata vaivattomasti, myös taajaman ulkopuolella asuvien
- ennakkoäänestyspaikan tulisi olla aatteellisilta ja poliittisilta kytkennöiltään mahdollisimman puolueeton
- ennakkoäänestyspaikan esteettömyyteen on kiinnitettävä huomiota
- järjestyksenpito ja vaalimainontakielto
- riittävät tilat ja riittävästi toimitsijoita
- paloturvallisuus

Vuosien 2021-2023 vaaleissa monessa kunnassa ennakkoäänestyspaikka oli järjestetty ulkotiloihin esimerkiksi teltaan, konttiin tai drive-in -pisteelle, jolloin paikka saattoi periaatteessa sijaita missä tahansa, kunhan sillä oli osoite, jonka perusteella äänestäjät löytävät paikan. Haapaveden kaupungissa ulkoäänestysmahdollisuus on ollut vaalipäivänä.

Vaalilain 47 §:n mukaan kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina ennakkoäänestyksen ajanjakson päivinä, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä. Erityinen syy voi olla lähinnä vain kunnan jonkin alueen tai taajaman vähäiseksi arvioitu äänestäjämäärä. Jokaisessa kunnassa tulisi kuitenkin olla vähintään yksi sellainen ennakkoäänestyspaikka, joka on

avoinna jokaisena ajanjakson päivänä. Tällaisen ennakkoäänestyspaikan lisäksi on mahdollista perustaa kunnan eri alueille ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat auki vähemmän kuin seitsemän päivää.

Vaalilain 48 §:n mukaan kunnanhallitus määrää myös ennakkoäänestyspaikan päivittäiset aukioloajat, kuitenkin niin, että ennakkoäänestyspaikka ei saa olla avoinna arkipäivisin ennen kello 8 eikä kello 20 jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9 eikä kello 18 jälkeen. Hyväksi havaittu käytäntö on, että ainakin ennakkoäänestyksen ajanjakson kahtena viimeisenä päivänä yleinen ennakkoäänestyspaikka pidetään avoinna kello 20 saakka.

Viimeisimmissä vaaleissa on monissa kunnissa maaseudulla pyritty turvaamaan äänestysmahdollisuuksia perustamalla kirkonkylän lisäksi myös pienempiin kyliin yleisiä ennakkoäänestyspaikkoja, jotka ovat avoinna lyhyehkön ajan liikkuvan ennakkoäänestyspaikan tavoin.

Ennakkoäänestyspaikkojen aukiolopäivät ja -kellonajat olisi hyvä pitää mahdollisimman laajoina. Tällä edesautetaan sitä, että äänestäjät voivat käydä äänestämässä eri aikoina, jolloin ruuhkia syntyy vähän ja turvaväleistä huolehtiminen on helpompaa.

Ennakkoäänestyspaikkojen olisi hyvä pysyä samana vaaleista toiseen, jotta äänestäjät tietävät, missä se on. Kunnan on tiedotettava tehokkaasti yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja niiden aukioloajoista.

Haapaveden kaupunki on järjestänyt ennakkoäänestyksen vaaleissa vuodesta 2007 alkaen. Äänestyspaikkana on ollut kaupungintalo.

Lisäksi vaalilain 9 §:n nojalla kunnanhallitus määrää muut sosiaalihuollon toimintayksiköt, joissa suoritetaan ennakkoäänestys. Aikaisemmin vaaleissa muiksi sosiaalihuollon toimintayksiköiksi on määrätty seuraavat yksiköt:

- Paakkilanhovin palveluasunnot
- Peltolan ja Rantalan pienryhmäkodit
- Metsärinteen palvelukoti
- Hoitokoti Kartanonväki
- Hoivakoti Kaivopuisto

Lisäksi ennakkoäänestys suoritetaan aina sairaaloissa, ympärivuorokautista hoitoa antavissa laitoksissa sekä rangaistuslaitoksissa. Laitosten ennakkoäänestyksen suorittaa kolmijäseninen vaalitoimikunta, joka sopii laitosten kanssa siellä suoritettavan vaalitoimituksen ajankohdasta ennakkoäänestysajan puitteissa.

Kunnan äänestysalueista päättää valtuusto. Vuoden 2024 vaaleissa noudatetaan valtuuston maistraatille ilmoittamia äänestysaluepäätöksiä. Vaalilain 9 §:n nojalla jokaisen äänestysalueen äänestyspaikan määrää kunnanhallitus. Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 13.6.2023 §30 vahvistanut Haapaveden äänestysaluejaon yhteen äänestysalueeseen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Hinno Kimmo

Päätösehdotus

1. Haapaveden kaupunginhallitus päättää, että yleisenä ennakkoäänestyspaikkana v. 2024 presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa on kaupungintalon hallituksen huone.

Ennakkoäänestysajat presidentinvaalissa ovat seuraavat:

- 17.-19.1.2024 (ke-pe) klo 9.00 - 16.00
- 20.1.2024 (la) klo 10.00 - 14.00
- 21.1.2024 (su) klo 11.00 - 14.00
- 22.- 23.1.2024 (ma-ti) klo 9.00 - 20.00

Ennakkoäänestysajat mahdollisessa toisessa presidentinvaalissa ovat seuraavat

- 31.1-2.2.2024 ke-pe) klo 9.00 - 16.00
- 3.2.2024 (la) klo 10.00 - 14.00
- 4.2.2024 (su) klo 11.00 - 14.00
- 5.- 6.2.2024 (ma-ti) klo 9.00 - 20.00

Ennakkoäänestysajat europarlamenttivaaleissa ovat seuraavat:

- 29.-31.5.2024 (ke-pe) klo 9.00 - 16.00
- 1.6.2024 (la) klo 10.00 - 14.00
- 2.6.2024 (su) klo 11.00 - 14.00
- 3.- 4.6.2024 (ma-ti) klo 9.00 - 20.00

Lisäksi kaupunginhallitus nimeää hallintojohtajan ennakkoäänestyksen vastuuhenkilöksi.

2. Haapaveden kaupunginhallitus päättää, että vaalilain 9 §:n mukainen ennakkoäänestys suoritetaan Haapaveden arviointi- ja kuntoutusyksikössä, Paakkilanhovin vanhainkodissa ja Helmikartanossa sekä seuraavissa sosiaalihuollon yksiköissä:

- Paakkilanhovin palveluasunnot
- Peltolan ja Rantalan pienryhmäkodit
- Metsärinteen palvelukoti
- Hoitokoti Kartanonväki
- Hoivakoti Kaivopuisto

Vaalitoimikunta sopii laitoksen kanssa siellä suoritettavan vaalitoimituksen ajankohdasta ennakkoäänestysajan puitteissa.

3. Haapaveden kaupunginhallitus päättää, että vaalipäivien 28.1.2024, 11.2.2024 ja 9.6.2024 äänestysaika on klo 9.00-20.00 ja äänestyspaikkana on Haapaveden liikuntahalli (Urheilutie 56, Haapavesi).

Päätös

1. Hyväksyttiin.
2. Hyväksyttiin.
3. Hyväksyttiin.